

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32 —, polletno
din 16 —, četrtletno din 9 —, ino-
zemstvo din 64 —
Poštno-čkovni račun številka 10.603

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMEČKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratov: Cela stran
din 2000 —, pol strani din 1000 —,
četrt strani din 500 —, 1/8 strani
din 250 —, 1/16 strani din 125 —
Mali oglasi vsaka beseda din 1 —

Važne zahteve Kmetijske zbornice

Kmetijska zbornica za Slovenijo je zasedala v Ljubljani 4. in 5. januarja. Na tokratnem zasedanju je bilo storjenih več važnih sklepov, kateri se nanašajo na splošno izboljšanje ter povzdigo kmečkega statusu. Najvažnejša zahteva zbornice je, da se zasliši njeno mnenje obvezno pri vseh zakonih, kateri zadevajo kmeta. Vsak novi kmečki zakon bi naj pregledala in oddala o njem svoje mnenje pred obravnavanjem v skupščini Kmetijske zbornice. Zbornica se je zanimala tokrat že za novi ljudskošolski zakon. Na izdelavo tega zakona bi morala imeti Kmetijska zbornica znaten vpliv. Pouk o kmetijstvu naj se po naših šolah potroji in naj bo učni predmet na učiteljskih. Nujna potreba je ustanovitev kmetijske srednje šole na Slovenskem ter še več kmetijskih nižjih šol. Zbornica za-

hteva od banske uprave poseben odbor strokovnjakov, ki bo proučil kakovost zemlje, da bo kmet vedel, kaj naj najbolj dobičkanosno prideluje na svojem zemljišču. Četrtnina slovenske zemlje je močvarna, katero bo potrebno usposobiti za kmetijstvo s kreditom 200 milijonov dinarjev in po skrbnem načrtu v dobi 20 let. Okrajni kmetijski odbori naj dobijo pravico do lastnih letnih proračunov z dohodki iz davčnih virov. Proračune bi naj predlagali odbori v odobritev banski upravi. Nujna je stara je zahteva zavarovanja za starost in onemoglost. Tozadevno se naj ustvari za vso državo zakonski okvir, v katerega bo vstavila banovina s sodelovanjem Kmetijske zbornice slovenskim razmeram odgovarjajoča rešila.

Pobotanje med Nemčijo in Poljsko

Poljska je bila užaljena, ker ni bila objavljena v Münchenu, kjer so sklenili zastopniki štirih velesil odstop sudetskih krajev Nemčiji. Poljakom nista ugodili Nemčija in Italija, da bi bili dobili po novi razmejitvi na Češko-Slovaškem skupno mejo z Madžari in bi bili na ta način Rusini iz poprej češko-slovaške Podkarpatske Rusije razdeljeni med Poljsko in Madžarsko. Radi naštetih nesoglasij je Poljska izmenjala z ruskimi sovjeti nekaj prijateljskih izjav, na katere je odgovorila Nemčija z načrtom osnovanja velike Ukrajine, v kateri bi bilo združenih 40 milijonov Ukrajincev, kateri so danes raztepeni na štiri države in bi bili seve politično in gospodarsko odvisni od Nemčije. Uresničevanje velike ukrajinske države se je prestra-

šila Poljska. Ob novem letu je bil dosežen med Poljsko in Nemčijo nov sporazum. Poljski zunanji minister Beck je obiskal dne 1. januarja nemškega kanclerja Hitlerja v Obersalzbergu pri Berchtesgadenu na Bavarskem. Becka je sprejel Hitler z vojaškimi častmi, na kar so se začeli razgovori, katerih se je udeleževal tudi nemški zunanji minister Ribbentrop. Ribbentrop in Beck sta nadaljevala pogajanja po odhodu iz Hitlerjevega gradu v Münchenu, od koder se je vrnil Beck nazaj v Varšavo. Poljska in Nemčija sta se pobotali ob času, ko je ležal na mrtvaškem odru Roman Dmowski, voditelj opozicije na Poljskem, nizprosen protivnik Nemčije in poljske vlade, ki je pod rajnim maršalom Pilsudskim iskala zblizanja z Nemci in opore proti ruskim sovjetom.

Obvezna delovna služba za dekleta v Nemčiji

Nemčija je uvedla z dnem 1. januarja 1939 obvezno enoletno delovno službo za dekleta pod 25 let. Vsaka neporočena ženska, star pod 25 let, ki išče zaposlenja, se bo morala za bodoče izkazati, da je prebila eno leto v nemški delovni službi, in sicer v stroki za poljedelstvo in gospodinjstvo. Brez tega spričevala ne bo dobila nobena ženska zaposlitve ne v državni in ne

v zasebni službi. Po novi naredbi bo v Nemčiji vsako leto na razpolago 300 do 400 tisoč dekliških delovnih moči, katere bodo poceni, na drugi strani pa se bo mlajši ženski spol oprijel dela v poljedelstvu in gospodinjstvu in bo zapustil pisarne ter tovarne. Nemčija hoče z omenjeno najnovejšo uredbo v okviru gospodarske štiriletkne prenoviti državo.

Dve hudi nesreči na Francoskem

V soboto, dne 7. januarja, se je zgodila v francoskih Alpah smučarska nesreča, katere je zahtevala sedem smrtnih žrtev. Sprožil se je snežen plaz, kateri je podsul sedemčlansko skupino smučarjev. Do ponedeljka so izkopali pet ponesrečencev, med temi tri smučarje in dve smučarki.

Plaz še pokriva dva vodnika. — Letalo, katero je opravljalo blagovni promet med Zürichom (Švica) in Parizom, je treščilo dne 8. januarja na tla 200 metrov od francoske železniške postaje La Chapelle en Cerval. Pet ljudi je pri tem bilo ubitih, ranjenih pa je 12.

Mir — nada Evrope

Na praznik nedolžnih otročičev je preteklo 30 let, od kar je ogromen potres razdejal Messino, glavno mesto Sicilije (v južni Italiji). Mirno so ljudje snivali v naročju blagodejnega sna novemu dnevu naproti. Naenkrat pa se v jutru 28. decembra 1908 strahovito stresse zemlja ter požira v svoje odprto žrelo hiše in cerkve, ljudi in drevesa. Morje se dvigne iz svoje struge kakor ogromna kača in vrže svoje mrzle valove preko mestnih ulic in njih prebivalcev. Štirideset sekund je trajalo divjanje razbesnele zemeljske sile, učinek pa je bil strahovit: vse mesto v razvalinah, od 160.000 prebivalcev Messine 140 tisoč mrtvih.

Človeštvo se je zdrznilo nad silovitostjo messinskega potresa in njegovimi katastrofalnimi posledicami. So pa druge katastrofe, ki so slične zemeljskemu potresu, pa imajo še strahotnejše posledice kot taki potresi, ker zadenejo ne samo kakšno pokrajino ali državo, marveč več držav in narodov. To so vojne. Ni še bilo preteklo šest let od messinske katastrofe, že se je zgodila mnogo večja in usodnejša, ki je zadela evropsko človeštvo in ves svet: svetovna vojna. Na njenih posledicah trpijo evropski narodi še danes ter bodo v naprej trpeli.

Ob koncu svetovne vojne v jeseni 1918 se je evropsko človeštvo zedinilo v sklepu in vzkliku: Nikdar več vojne! Svetovna vojna je idejo vojne ubila! Ko pa se je po sklepu svetovne vojne 20. leto komaj nagnilo v aton, se je možnost nove vojne priknjila v največjo bližino. Bilo je to v mesecu septembru 1938, ko je evropski mir visel na tanki niti. Spor med narodno-socialistično Nemčijo in Češko-Slovaško radi sudetskih Nemcev je prikel do tako visoke stopnje, da je skoro prekinel oboroženega spopada. Da reši mir, je angleški ministrski predsednik Chamberlain pohitel v Monakovo. Monakovski sestanek prvih zastopnikov Nemčije, Italije, Anglije in Francije in tam sklenjeni sporazum z dne 29. septembra je rešil mir v Evropi.

Z monakovskim sporazumom je bilo likvidirano vprašanje sudetskih Nemcev in pa avstrijskih Nemcev, ki si jih je Nemčija priključila že v pomladi 1938. Moč Nemčije je s tem v znatni meri porasla, kakor je pred tremi leti z okupacijo Abesinije porasla moč Italije. S porastjo moči teh dveh avtoritativnih držav je bilo doseženo ravnotežje sil v Evropi spreminjeno. Dozdevalo se je, da bo Anglija odstopila od branitve ravnovesja v Evropi ter pristala na premoč Nemčije, da bi se mogla tem bolj posvetiti obrambi ravnovesja na svetu. Toda angleški ministrski predsednik Chamberlain je izjavil, ko je

bila septembrska kriza na vrhuncu: Anglija se bo dvignila z orožjem v roki zoper vsak poskus kakšne evropske velevalsti, da bi zagospodarila v Evropi. Anglija torej ne misli pustiti Nemčiji povsem svobodne roke v vzhodnih in južno-vzhodnih krajih Evrope. To dokazuje dejstvo, da je angleška vlada pristala na jamstvo novih nemško-češko-slovaških mej. S tem je izpovedala, da Anglija in njen imperij (svetovna država) ne more obstati brez ravnotežja sil v Evropi.

Da se to ravnoesje sil in z njim mir v Evropi ohrani, je Chamberlain 11. januarja dopotoval v Rim, da vpliva na poravnavo spora med Italijo in Francijo in rešitev drugih spornih točk mednarodne politike v Evropi. Če bi tudi ta pomirjevalni poskus popolnoma ne uspel, ohrani Anglija vendar še najmočnejši adut v svojih rokah, in to je do višine pospešeno oboroževanje. Ko bo to izvršeno, se bo ravnoesje v Evropi in na svetu, ki je sedaj nekoliko spremenjeno, zopet spravilo v red. To je glavni razlog, zakaj Anglija troši sedaj sedemkrat več za oboroževanje v zraku ko leta 1933 ter da gradi 12 krat več ladij kot navedenega leta. Ker je zadnji čas tudi Amerika (Zedinjene države)

Posojilnica v Narodnem domu v Št. Lenartu v Slov. goricah

obrestuje stare in nove vloge po 4%.

Slovenjgoričani, vlagajte v svoj domači zavod svoje prihranke!

Posojilnica posluje vsak torek in petek
od 8 do 12 v Narodnem domu. 34

uvidela, da radi osvajalnih teženj nemško-italijanske zaveznice Japonske na Daljnem vzhodu ne bo mogla ostati brezbrizna za vprašanje ravnotežja na svetu, je tudi začela z drugimi očmi gledati na tiste, ki s svojimi prevelikimi zahtevami ogrožajo to ravnotežje. Evropski mir je sedaj predvsem odvisen od ohranitve ravnotežja sil v Evropi. Iz navedenih razlogov smemo ob prelomu starega v novo leto izreči nado in zaupanje, ki ga je o novem letu podaril Chamberlain: Leto 1939 bo leto miru, in to v še večji meri ko leto 1938.

Iz raznih držav

V NAŠI DRŽAVI

Naša kraljica Marija je obhajala v ponedeljek, 9. januarja, v krogu svoje kraljevske družine v Beogradu svoj 40 letni rojstni dan. Kraljica se veseli v vsej državi občega spoštovanja ter izredne priljubljenosti, ker se zelo pridno udeležuje v dobroteljnosti in se je popolnoma posvetila vzgoji svoje družine, ki je tako rano zgubila velikega in nepozabnega očeta. Slovenski narod je še posebno vdan kraljici, saj je njeno najljubše vsakoletno bivanje v biseru Slovenije — na Bledu. S kraljico zahajajo med Slovence njeni sinovi in predvsem naš kralj Peter II., kateri bo kot bodoči vladar Jugoslavije po materni zaslugi znal ceniti vrednote ter lepote slovenske zemlje in ljubezen Slovencev do visoke kraljevske hiše.

Knez namestnik Pavle odpotoval v Romunijo. Knez namestnik Pavle je odpotoval v Romunijo, da se na povabilo romunskega kralja Karla udeleži velikega lova. Kneza namestnika spremljajo nekatere visoke osebnosti z dvora.

Naš voditelj dr. Anton Korošec v prestolnem mestu Grčije. Dr. Korošec, ministra na razpoloženju, ki je v grškem prestolnem mestu v Atenah prebil božične praznike in pričakal novo leto, je 3. januarja sprejel v posebno avdienco velika kneginja Helena, mati Nj. Vis. kneginje Olge, soproge kneza namestnika Pavla. Dr. Korošec je ostal v avdienci dalje časa. Dr. Korošec porablja svoj obisk v Atenah, da si ogleda znamenitosti mesta in njegove okolice.

*

V DRUGIH DRŽAVAH

Resnost s skrcenjem staleža državnih nameščenec v novi Češko-Slovaški. Med novejšimi vestmi smo v zadnji številki sporočili, da sleduje osrednja češkoslovaška vlada v Pragi cilj varčevanja v državni upravi. Predvsem bo nujno potrebno štedenje zadelo odvišne državne nameščenec.

Na podlagi smernic, ki jih je izdelala vlada, bo sedaj izločenih iz državne službe 42.000 javnih nameščenec. Skupno je v vsej republiki okrog 371.000 državnih uradnikov. Med temi je okrog 57.000 ženskih moči. Sedaj bo upokojenih 5000 uradnikov, ki so stari že nad 60 let, 16.000 uradnikov, ki so stari nad 55 let, ter 21.000 omoženih uradnic in nameščenk. Ako se bo pokazalo za nujno potrebno, bo število uradništva še bolj zmanjšano.

Nova trgovinska pogodba Češko-Slovaške z Nemčijo. Češko-Slovaška je podpisala tik pred božičnimi prazniki z Nemčijo novo trgovinsko pogodbo, ker so Čeho-Slovaki po odcepju sudetskih Nemcev navezani na uvoz premoga, porcelana, kemikalij in stekla iz sedaj nemških sudetskih mest. V novi trgovinski pogodbi se je obvezala Češko-Slovaška, da bo v zameno za uvoz dala Nemčiji 6000 vagonov pšenice, 3000 vagonov ječmena, 7000 vagonov ovsa, 5400 vagonov pšenične moke in 1500 vagonov otrobov. Ti proizvodi odgovarjajo po vrednosti skupno s surovim in izdelanim lesom, ki ga bo Češko-Slovaška izvažala odslej v večjih množinah v Nemčijo, v približni vrednosti nemškega uvoza v Češko-Slovaško. Nova trgovinska pogodba je posebne važnosti še v tem pogledu, ker je češko-slovaška trgovina z nemškimi sudetskimi kraji prosta carine.

Francoski ministrski predsednik navdušeno sprejet v Tuniziji. V zadnji številki smo opisali slovesen sprejem francoskega ministrskega predsednika na otoku Korzika, od koder se je odpeljal v afriško Tunizijo, v kateri bi rada dosegla Italija za svoj živelj avtonomijo. Predstavnik Francije se je pripeljal v tuniško ozemlje dne 3. januarja zjutraj in je bil v pristanišču Bizerta sprejet od zastopnikov vseh civilnih in vojaških oblasti, kakor tudi od domačih organizacij. Po sprejemu in po pregledu utrdb v Bizerti je prispel Daladier v prestolno palačo arabskega vladarja (be-

ja) Tunizije. Bej je v spremstvu ministrov zelo svečano sprejel predsednika in sta izmenjala oba državnika govora, v katerem je izročil Daladier v imenu vse francoske vlade Tuniziji pozdrav Francije, bej pa je posebno poudaril v svojih zahvalnih besedah zvestobo Tunizije Franciji. Po bejevem zagotovitvi bodo Tunizijani, če se bo pokazala potreba, znali stopiti na stran Francozov. Po slovesu od bejeve prestolice je obiskal Daladier uradno glavno mesto Tunis. Sprejela ga je ogromna množica francoskega in arabskega prebivalstva, ki mu je navdušeno vzklikala. Popoldne 3. januarja je v Gambeti Daladier prisostvoval veličastni paradi čet tuniške garnizije ter si je ogledal letala, ki imajo svoja oporišča v Tunisu. Zvečer je priredil tuniški guverner Daladieru v hotelu »Majestic« slovesno pojedino, na kateri je imel predsednik vlade velik govor, v katerem je dejal med drugim, da Francija ne bo trpela pod kakršnim koli izgovorom napad na svoj imperij ali svetovno vladarstvo.

Ukrajina je začela povzročati sovjetski Rusiji velike preglavice. Večkrat smo že opomnili čitatelje na dejstvo, da zasleduje Nemčija načrt osnivanja velike ukrajinske države, katera bi štela 40 milijonov Ukrajincev, kateri so porazdeljeni danes na sovjetsko Rusijo, Poljsko in prav za prav malenkost na Podkarpatsko Ukrajino in Romunijo. Velika in samostojna Ukrajina bi bila v gospodarskem in političnem oziru odvisna od Nemčije in bi pomenila zrušitev sovjetske Rusije. Kako dobro premišljeni in resni so načrti Nemčije, nam dokazujejo v zadnjem času po vsej sovjetski obširni Ukrajini nastali upori, ki so organizirani in povzročajo sovjetski tajni policiji največje preglavice. Po Ukrajini že strašijo vstaške tolpe, ki razstreljujejo železniške proge, uničujejo zaloge surovega olja in napadajo vojašnice obsovržene sovjetke Čeke. V par mestih so se polastili uporniki radio-postaj, po katerih so pozivali narod k odpadu od sovjetskega trinitva in k ustanovitvi svobodne Ukrajine. V Sibiriji so osnovali več kazenskih taborov za ukrajinske revolucionarje, katere zapira sovjetska tajna policija kar v množicah.

Carski general-begunec smrtna žrtev sovjetske tajne policije. V naselju Ostrov, ki leži na poljskem ozemlju tik sovjetske meje, so našli te dni ubitega bivšega carističnega generala Mirkoviča, čigar ime je znano iz rusko-japonske vojne. Od začetka so mislili, da se je Mirkovič sam ustrelil, toda izvedenci so dokazali, da je umrl nasilne smrti. Obenem so izginili važni dokumenti, o katerih poljska policijska oblast ve, da so bili v njegovih rokah. Sklepajo, da je Mirkovič podobno kakor generala Kutjepov in Müller postal žrtev tajne sovjetske policije. Tudi so vaščani izpovedali, da se je že nekaj dni sukalo okoli Mirkovičeve hiše več sumljivih oseb. Mirkovič je bil velik prijatelj Kutjepova in je imel taje arhiv, iz katerega so izginili imenovani dokumenti.

Vlada na Japonskem odstopila. Japonska vlada kneza Konoje je odstopila na zahtevo desnice in vojaštva, ki zahtevata radi viška japonsko-kitajskega spora močno in odločno zunanjo politiko in to predvsem napram Rusiji. Predsedstvo nove vlade je prevzel Hironuma. Po izjavi prejšnjega predsednika vlade je dolgotrajni spopad s